

Priceasna ca expresie concertanta în creatia lui Iosif Velceanu

Parascan Antoneta

A. Analiza piesei corale *Cântec religios* .

• *Date biografice despre compozitor* :

Nascut la 1874 – mort 1937. Din 1894 – 1912 activitatea e legata de orasul Resita, alaturi de corul *Reuniunii române de cântari si muzica* . În cadrul Reuniunii resitene a cultivat si teatrul de amatori, fiind ani de-a rândul regizor, scenograf, interpret, autor de muzica de scena, autor al unor articole privind miscarea teatrului românesc.

Prima lucrare este dedicata corului sau, lucrare de muzicologie intitulata *Istoricul Reuniunii Române de cântari din Resita – Montana* (1905).

A fost profesor de desen la liceul Loga din Timisoara, unde a înfiintat corul *Doina* ; redactor la ziarul Banatul; dirijor si pedagog de cor; fondator si conducator al Asociatiei banatene de arte frumoase si Asociatiei corurilor si fanfarelor române din Banat (1922).

Din creatia corala amintesc: Pupi de flori, Cimpoiasul, Codrule frunza rotunda, Rasunet din Banat, Seara pe la noi.

2. *Ideea principala a textului literar*

Priceasna = chinonic = preacuratul = cântare ce se cânta în bisericile ortodoxe, în timp ce se împartasesc, cumineca, pricestuiesc Sfantii Slujitori ai Altarului cu Trupul si sângele Domnului. Denumirea de priceasna vine din limba slavona (pricestanie), iar cea de chinonic este greco – bizantina.

În cântarea pricesnei se afla ideea care serveste sarbatorii de baza, închinându-se cu Aliluia. De exemplu la Craciun se cânta *mântuire a trimis Domnul poporului Sau* , iar de la Pasti la Înaltare se cânta *cu trupul lui Cristos va cuminecati* .

3. *Momente culminante din text* : sistemul II, mas. 2, pag 60 (T+B), *far de moarte gustati* .

B. Analiza tehnico-muzicala

1. *Armonia* : cadente – sistemul II mas. 3, sist. III mas. 5, sist I pag. 60 mas 4, etc.

2. *Plan tonal* : tonalitatea de baza F Major, se moduleza la relativa în sist. IV pag. 59 pâna la pag. 60 sist. I mas 4.

3. Forma bipartita : A (a+b) + B (c+d+e) + coda (Alilua)

4. Agogica : lucrarea începe în Moderato, iar de la pag. 60 sist. II ultima masura, avem un Animato (însufletit).

C. Analiza vocal corala

1. Ambitusul general al piesei : Fa -2 – Sol 2.

2. Însemnare respirației : Nu se respira: pag. 59 sistemul II, mas. 2-3 (*Cristos si va*); sist. III mas. 3-4.

Se respira: ultimul sistem ultima masura, înainte de *gustati* (T+B); primul sistem pag 60 mas. 7, înainte de *far* (la B); sist. II pag 60, mas 3 ultimul timp (T+B) ...

3. Dictiune si momente dificile : vocalele înainte de consoane trebuie acoperite - vocala **u** (trupul, gustati), **o** (moarte), **i** (alilua).

Atentie la: consoana sonanta **l** , lichida din cuvântul *trupul* (vârful limbii plasat pe valul palatin; consoana surda **s** (*Hristo s*), trebuie pronunțat scurt si moale; consoana sonanta **r** (*far, izvor*), pronunțat scurt si hotărât; consoana sonanta, nazala **n** (*din*).

D. Elemente de interpretare

1. Pregătirea pieselor corale de către dirijor :

- studiu individual pt. cunoasterea piesei
- stabilirea particularitatilor vocale (ambitus, respiratie, dictiune..)
- stabilirea liniei dirijorale, a nr. de repetitii, gestică pt. a sugera intentiile.
-

2. Pregătirea corului :

a) - scurta prezentare a piesei

- prezentarea ideii principale pt. a trezi interesul coristilor;

b) Descifrarea ritmico-melodica:

- repetitii separate pe partite, pe fraze (fragmente), cu vocea, doar tonul se da la instrument

- se exemplifica unde este nevoie

- se unesc partitele.

c) Tempoul si dinamica – e bine sa se foloseasca o miscare moderata si o nuanta slaba, indiferent de tempoul si dinamica piesei, la repetitii, orice sfortare e daunatoare.

d) Dictiunea se aplica dupa ce piesa a fost rezolvata ca ritm si intonatie. Textul se pronunta de catre dirijor.

e) Asezarea si tinuta la repetitii – în amfiteatru, deoarece permite dirijorului sa fie punct central, iar coristii se aud reciproc. Sa evite dirijorul sa stea pe scaun.

f) Educarea atentiei – orice cuvânt rostit tare de dirijor e nepotrivit. Daca se repeta pasaje, trebuie indicate clar.

g) Conduita dirijorului sa fie dedicata interesului comun, iar autoritatea sa se obtina prin convingeri si nu prin constrângeri. Observatiile sa fie scurte si precise, iar atmosfera de lucru sa fie plina de viata.

h) Repetitia generala – sa se desfasoare în sala de concert pentru verificarea acusticii. În salile cu ecou puternic trebuie sa se adopte un tempo mai rar, pauze mai lungi si o dictiune precisa, iar în cele cu o acustica seaca, un tempo vioi, iar vocalele pline si emise rotund.

Trebuie sa fie spatiu suficient, podium pt. dirijor s practicabile pt. coristi. Se repeta intrarea în scena, asezarea, precum si iesirea corului din scena.

E. Relatia compozitor-interpret-public.

Actul interpretativ este o prelungire a actului creativ. Deseori compozitorul se gândeste la un anumit interpret, fiind inspirat de o idee, peisaj, alaturi de imaginea interpretului luând nastere compozitia.

Interpretulfeed back-ul..... Publicul

emitorul receptorul

Publicul e o masa anonima, cu mai multa sau mai putina indiferenta, care receptioneaza în mod pasiv opera prezentata direct de creator sau indirect prin intermediul interpretului. Mesajul ajuns la receptor difera de la caz la caz, în functie de distanta de la scena, vecinii din jur, acustica salii, sursele de zgomot care apar (obiecte, tuse...), precum si interpretul care dispune de o serie de mijloace dobândite de-a lungul carierei sale (control, procedee de adaptare spontana la cerintele publicului...)

Dirijorul e persoana cea mai complexa, care prin inteligenta, sensibilitate, vointa, sentimente, trairi, convingeri, gesturi trebuie sa capteze atentia membrilor. Trebuie sa emane calm, siguranta, sa dovedeasca multa rabdare, competenta pentru a rezolva toate problemele legate de tehnica, ritmica, dictiune, acordaj, ajungându-se la omogenitate.

Gestul trebuie sa sugereze muzica si sa aiba caracter univoc (un singur înteles), precis, ca *un desen rafinat* , cum spunea marele dirijor de cor Igor Markevitch.

Marele dirijor de orchestra spunea: *Cu cât tehnica noastra capata o mai mare virtuositate, cu atât trebuie sa ne ferim mai mult de rutina, de obisnuinta, si sa dam interpretarii un caracter proaspat, sa nu lasam rutina si obisnuinta sa se substituie spontaneitatii. Fiecare interpretare sa aiba farmecul primei întâlniri.*

F. Repertoriul si programul de concert .

Dirijorul D. Botez spunea: *Alcatuirea repertoriului poate fi considerata una din cele mai grele si mai complicate sarcini, dar în acelasi timp frumoasa si interesanta. Din repertoriu hranim corul si ne hranim pe noi însine...contribuind la formarea si dezvoltarea vietii artistice a corului, dirijorului, satului, orasului, publicului caruia ne adresam .*

Un repertoriu trebuie sa fie variat, pentru a servi drept baza de studiu; ales în functie de alternanta tempoului si a nuanțelor; sa nu fie monoton; lipsit de gust; prea dificil; sa aiba în vedere si criteriul temporal(timpul de pregatire, asimilare), precum si textul poetic.

Programul de concert trebuie sa aiba o logica, un fir, un scop, sa urmeze o idee. Se poate desfasura fie cu pauza, în doua parti, prima parte fiind mai lunga de 35 minute, a doua de 25 minute, în total de 60-70 minute; fie dintr-o singura parte cu durata de 45-50 minute. Programul poate fi combinat (muzica româneasca si universala) sau nu.

a) Programul pentru spectacole festive:

- se prezinta doar 3-4 piese
- deschide sau închide spectacolul
- trebuie sa predomine fastul, varietatea, caracterul sarbatoresc.

b) Programul de concurs se întocmeste conform regulamentului, cuprinzând pe lângă piesele obligatorii si lucrari românești, clasice sau contemporane. Piesele sa fie de dificultate medie, pentru a nu se produce accidente din cauza emotiilor, sa fie piese de expresie, precum si 1-2 de virtuositate medie.

Cântec religios

Priceas.ă Iosif Velceanu

Moderato

Vocal Parts:

- Soprano:** Cu tru- pul
- Alto:** Cu tru- pul
- Tenor:** *mf* Cu tru- pul lui Cri- stos vă cu- mi- ne- cați *p* Cu tru- pul
- Bass:** *mf* Cu tru- pul lui Cri- stos vă cu- mi- ne- cați *p* Cu tru- pul

Piano Accompaniment:

- Handwritten lyrics: *Cu tru- pul lui Cri- stos vă cu- mi- ne- cați cu trupul*
- Handwritten lyrics: *lui Cri- stos vă cu- mi- ne- cați. *mf* Cu tru- pul *f* Cu tru- pul *mf* Cu tru- pul*
- Handwritten lyrics: *lui Cri- stos - lui Cri- stos *p* și din iz- vo- rul și din iz- vo- rul făr' de moar- te gu. *mf* stați - gu-*
- Handwritten lyrics: *- vo- rul și din iz- vo- rul făr' de moar te, gustati gu-*

59

rit.

Și din iz-vo-rul făr' de moar-te gu-stați
Și din iz-vo-rul făr' de moar-te gu-stați
Și din iz-vo-rul făr' de moar-te gu-stați

p *mf* *f* *pp*

cad. *Animat*

mf *p* *f*

te gu-stați Și din iz-vo-rul făr' de moar-te gu-stați
te gu-stați, Și din iz-vo-rul făr' de moar-te făr' de moar-te gu-stați, din iz-vo-rul gu-stați
și din iz-vo-rul și din iz-vo-rul făr' de moar-te gu-stați
Și din iz-vo-rul și din iz-vo-rul făr' de moar-te gu-stați
Și din iz-vo-rul făr' de moar-te gu-stați

D. C. Final

moar-te gu-stați! A-li-lu-ia! A-li-lu-ia! A-li-lu-ia!
moar-te gu-stați! a-li-lu-ia, a-li-lu-ia, a-li-lu-ia

60